

Lap. **Budapest**

Megjelent: **1947 MAR.**



„BUDAPEST TALPRAÁLL!”

»BUDAPEST TALPRAÁLL!« a jelmondata annak a kiállításnak, amelyet a székesfőváros kétéves újjáépítési eredményeinek bemutatására rendezett. A felszabadulás óta ez az első kiállítás, amely teljesen az újjáépítés szolgálatába áll és hatalmas anyagban (tizennyolc termen át, közel kettőszáz ábrával) dokumentálja azt a munkát, amelyet a magyar dolgozók fővárosuk újjáépítése érdekében kifejtettek.

A háborús veszteségek ma már több oldalról megvannak világítva, a kiállítás is csupán néhány új szempontú statisztikát hoz elő a károk tekintetében. Művészi festmények mutatják be a súlyosan sérült fővárosi műemlékeket.

Érdekes, eddig fel nem dolgozott adat az épületek károsodása:

A háborús károk folytán 1546 házat kellett lakhatatlannak nyilvánítani.

A károsodás mérvét az alábbi statisztika mutatja:

A károsodás mértéke	Épület	Lakás
Elpusztult	4%	5%
Súlyosan megrongálódott ...	23%	7%
Megsérült	47%	16%

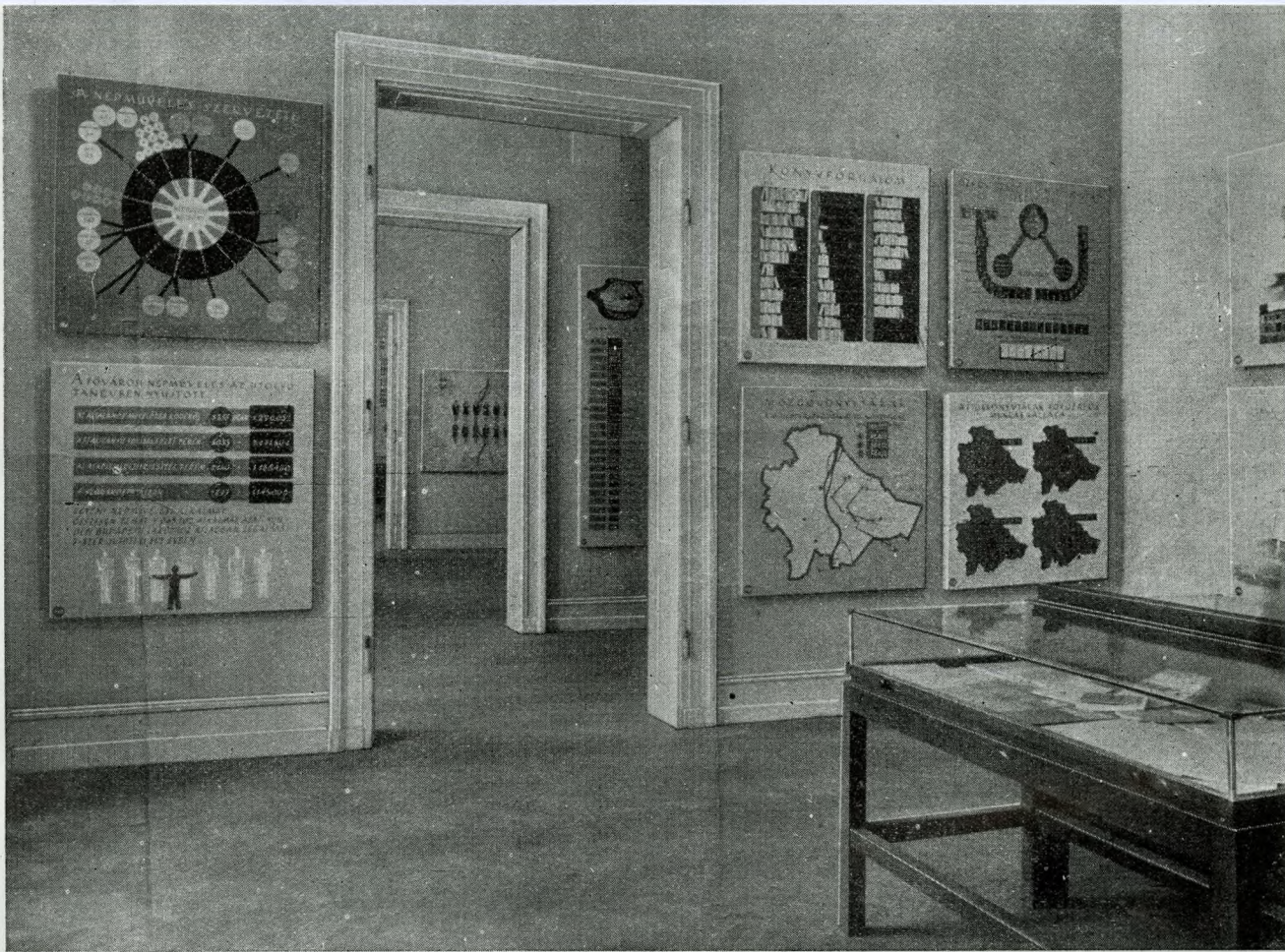
Színes nagy falitábla magyarázza a közmunkák teljesítményét és számol egyben be a befizetett közmunkaváltság hova fordításáról: minden befizetett 1 forint a következő célokra fordított: 59 fillér a középületek helyreállítására, 6 fillér romeltakarításra, 7 fillér adminisztrációra, 13 fillér törmelék-elhordásra és 15 fillér a munkanélküliek foglalkoztatására.

Az újjáépítés minden szektorának az eredménye megtalálható: egészséges fejlődést mutat a magánépítkezések alakulása. Ez a táblázat a hatóságok által kiadott építési engedélyek nyilvántartása szerint épül fel:

Időpont	Építés	Bontás	Lakás-helyreállítás
1945 június hó	11	3	22
1945 szeptember hó ...	78	—	164
1946 február hó	62	4	106
1946 május hó	139	13	398
1946 augusztus hó	265	11	407
1946 szeptember hó ...	154	12	226
1946 október hó	129	13	235



A kiállítás nagyterme



A kiállítás kistermei

Az ostrom alatt Budapest közvilágítása teljesen tönkrement. Pest 1945 január 18-án, Buda február 13-án szabadult föl. A közvilágítás 1945 májusában indult meg, 1946 decemberében pedig már a teljes ostrom előtti közvilágítás működött.

Súlyosan érinthette volna a város lakosságát a vízszolgáltatás hiánya. Az ostrom után alig néhány helyen folyt a pincékben a vízcsap. Ma már 440 szűrőkúton keresztül 106 mótor 1400 kilométer hosszú vezetéken és 100.000 köbméter ürtartalmú medencén át napi 300.000 köbméter vizet szállít a vízműtelep. 29 mérnök, 246 tisztviselő, 800 szakmunkás, 540 segédmunkás fáradozik azon, hogy a budapesti lakos mindennapi italához jusson.

A város főközlekedési eszköze a villamos, szintén újjáépült. A BSzKRT röviddel az ostrom után megindul és a romeltakarítás szolgálatába áll. Később már hivatásának megfelelően utasokat szállít, de csak rövid vonalon és a nagy torlódás miatt bevételeiről még nem tud gondoskodni. Közben már a vonalak is kiépülnek, alsó-felső vezetékét felszerelik, arányaiban a régi forgalmat megközelíti és 1947 végére el fogja érni a régi teljesítményét.

Az ostrom alatt nemcsak egészségileg, de létszámban is leromlott lakosság lélekszámban is szaporodni kezd. Ugyanakkor a népjóléti intézmények is fejlődnek. Ezek részben elérték a békeállapotot, részben túlszárnyalták azt. Ahhoz képest, hogy az ostrom után átlag csupán $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{20}$ részük volt használható állapotban, fejlődésük erőteljesnek tekinthető.

Az anya- és csecsemővédelem a város szociális munkájának egyik legfontosabb és talán legszebb eredményű programja is. Ennek ellenére ma még Budapesten átlag az a helyzet, hogy minden 20 gyermekből 14 gondozásra szorul és ebből a tizennégyből 8 felruházást, 3 gyógyszerert és tápszert, 3 pedig anyagi támogatást igényel. A multtal szemben itt már óriási haladást értünk el:

Intézet minősége	Létszáma	
	1942-ben	1946 szept.-ben
Anya- és csecsemővédőintézet	20	25
Bölcsőde és napközi otthon ..	339	477
Zárt csecsemőotthon	36	162

Ezen kívül fejlettebb, 4—5 éves gyermekek részére 250 napközi otthont állítottak már fel, ahol körülbelül 7000 gyerek kap ellátást.

Az ostrom alatt tönkrement iskolaépületek helyreállításában a főváros dolgozó népének igen nagy munkája fekszik. Ennek eredményeül tudható be, hogy ma a tantermek 87%-a beüvegezett, fűtött és használható, számszerint 2392.

Nagyjelentőségű, Magyarországon eddig nem ismert munkásjóléti intézményt mutat be a kiállítás: előre elkészített és a helyszínen a vevő által összeállítható kétszoba-konyhás, mellékhelyiséges családi ház, az úgynevezett »prefabrikált ház«.

Ezek felhasználása a Magdolnatelepen már folyamatban van. Eddigi hasonló építkezésekről és a jövő terveiről az alábbi táblázat számol be:

Időpont	Már felépített, illetve felépítendő ilyen házak létszáma
1945 március hóban készen állt	72
1945 decemberében összesen kész volt	324
1946. évben felépítettek	156-ot
Ma üzemben van összesen	480
1947. évre terv, felépítendő összesen ..	252
1948. évre terv, felépítendő összesen ..	1.044

1948 decemberében tehát közel 2000 munkáscsaládnak lesz a periférián az eddigi nyomortanya helyett egészséges kis családi háza.

Nem feledkeznek meg a kiállítás a külföld segítségéről sem, mint ahogy Budapest lakossága sem tudja elfelejteni a feléje hajló külföldi segítő kezét.

Vas-Zoltán Péter